

BOYUN EĞME

HAFTALIK SIYASİ GAZETE ■ 5 HAZİRAN 2020 CUMA ■ SAYI: 223 ■ 1 TL

Faturalar: Usulsüzlük Düzen Olmuş

Elektrik, doğalgaz ve su gibi temel barınma hakkının doğal gerekleri için yüksek paralar ödeyen emekçilere bu haksız yük salgınla birlikte iyice ağır geliyor. Bu konuda hükümetin attığı adımlarsa kesinlikle faturaları ödeyen halkı değil, paraları toplayan patronları ihya etmeye dönük. • Sf4

SALGIN BİLANÇOSU: VİRÜS DE PATRONA ÇALIŞTI

YASALARI, YÖNETMELİKLERİ: HEPSİ PATRON DOSTU

Salgın döneminde patron sınıfı sadece işyerlerinde 'kral' olmadı. Hükümet onların emrindeydi, meclis onların emrindeydi. Patronların 'paşa' gönlü ne isterse yaptılar, onların sipariş ettikleri kararları yıldırım hızıyla çıkardılar. • Sf 3

BAKANLIĞIN FAALİYETLERİ

Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanı Zehra Zümrüt Selçuk geçtiğimiz günlerde bir tablo yayınlamaya pandemi sürecinde yapılan ödemeleri listeledi. İşçilere, işi olmayanlara ve zorda kalmış yoksullara verilen destek kalemleri böylece duyuruldu. Bu listenin toplamı, patronlara dağıtılan teşviklerin neredeyse yirmide biriydi. • Sf 3

SENDİKAL HAKLAR NASIL ASKIYA ALINDI?

Sendikal haklar yasayla düzenleniyor. Bu hakları askıya almak için yasaları değiştirebilirsiniz. İktidar daha pratik bir yol buldu: Yasalardaki haklara dokunmadılar ama işçilerin bu hakları kullanabilmesi için başvurularını gereken devlet mekanizmalarını tatil ettiler! • Sf 3

ÖZEL OKULLARDA DURUM: VELİ ZARARDA, ÖĞRETMEN MAĞDUR

Velilerden eğitim-öğretim için alınan ücretler eksiksiz olarak patronların cebine girerken okulların herhangi bir harcama gündemleri bulunmuyor. Bununla da yetinmeyip öğretmenlerin ücretlerine el koymak için türlü yollara başvurmaktan geri durmuyorlar. • Sf 3

KORONA FIRSATÇILIĞI DEĞİL HER ZAMANKİ İŞÇİ DÜŞMANLIĞI

Ekonomik kriz dönemlerinde patronların fırsatçılıklarına hep tanık oluruz. Piyasanın olağanüstü zor koşullarını bahane ederek, olağan dönemlerde yapamadıkları uygulamaları gündeme getirirler ve böylece kriz sırasında kârlılıklarını garanti altına almaya çalışırlar. Sömürü devam eder. • Sf 2

PATRONLARA SALGIN PAKETİ KIYAĞI

Salgın sırasında kaynaklar patronlara aktı. Bu dönemde açıklanan çeşitli ekonomik paketlerle, toplam büyüklüğü 240 milyar TL olduğu belirtilen bir kaynak büyük ölçüde doğrudan patronlara aktarıldı.

Milli gelirin yüzde 5'i büyüklüğünde olan bu kaynağın önemli bir kısmını, Kredi Garanti Fonu üzerinden 190 binin üzerinde firmaya verilen 137 milyar TL'lik finansman oluşturdu.

Salgın döneminde, çalışanlara ve halka doğrudan yapılan ödemelerin büyüklüğü ise 11 milyar TL'de kaldı. Üstelik bunun önemli

bir kısmını oluşturan kısa çalışma ödeneği, zaten işçilerin işsizlik Sigortası Fonu'nda işsiz kaldığı zaman kullanmış olacağı alacaklardan mahsup edildi. Yani patrona kepçeyle kaynak aktarılrken işçiye yapılan ödemeler de aslında işçinin olan kaynaklardan kesilmiş oldu.

Öte yandan, bu dönemde de patronlara yapılan vergi indirimleri ve teşviklerin önemli bir bölümü işsizlik Sigortası Fonu'ndan karşılanmaya devam etti. Özetle devletin salgın önlemi için ayırdığı paranın yüzde 4,5'i çalışanlara, yüzde 95,5'i patronlara gitti. • Sf 3

KORONALI DÜZENİN BİLANÇOSU

Sağlık Bakanı günlük olarak "virüs bilançosu" açıklıyor. Yeni hastalar, iyileşenler, yitirdiklerimiz... Durumumuzu görüyoruz! Az mı öldük, çok mu? İtalya'dan iyi miyiz? Tehlike geçti mi? İkinci dalga geldiğinde tekrar bakılacak ama şimdilik ne haldeyiz?

Korona virüsün bilançosu dediğimizde anlaşılması gereken bunlardan ibaret olamaz.

Eğitimin kesintiye uğramış olması, salgının kendisinin üstüne bir de sağlık sisteminin COVID-19 dışında fiilen çalışmaz hale gelmiş olması gibi şeylerin faturası büyük olasılıkla önümüzdeki yıllarda çıkacak.

Öte yandan salgın günlerinin kapitalist Türkiye bilançosunda ölçülebilir olan başka toplumsal/ekonomik unsurlar var.

İşsizlik artışı, yoksullaşma, emekçilerin gelirlerindeki gerilemeler...

Salgın bilançosu diyoruz ama aslında salgın döneminde sınıf mücadelesinin bilançosu dememiz uygun olur.

İşini kaybedenler, ücretsiz izine çıkarıldığı için zaten dar olan gelirleri iyice azalanlar, tersine daha çok çalışmaya zorlananlar, hastalık korkusuyla işini kaybetme korkusu arasında sıkışmış olarak sağlıksız koşullarda çalışmak zorunda kalanlar.

Onlar bir yanda. Diğer yanda da patronlar var. Salgından yeni kâr ve kazanç alanlarıyla çıkarlar, mali darboğaza girenler (ve devlet desteğiyle darboğazı geçenler) ücretsiz izne çıkardığı işçisini çalışıyor gösterip kısa çalışma ödeneğini cebe atanlar, alması gereken önlemleri almıyıp, işçinin canıyla kumar oynayanlar...

Bu sayımızda salgının bilançosunu çıkarmaya çalıştık. Patronlar ve işçiler açısından.

KORONA FIRSATÇILIĞI DEĞİL HER ZAMANKİ İŞÇİ DÜŞMANLIĞI

Ekonomik kriz dönemlerinde patronların fırsatçılıklarına hep tanık oluruz. Piyasanın olağanüstü zor koşullarını bahane ederek olağan dönemlerde yapamadıkları uygulamaları gündeme getirirler ve böylece kriz sırasında kârlılıklarını garanti altına almaya çalışırlar. Sömürü devam eder.

Yaşadığımız salgın dönemi, patronlara tıpkı kriz dönemlerindeki gibi fırsatlar sundu. Hatta, koşulların ekonomik krize döndüğü şu günlerde, kriz dönemlerinde dahi yapamadıklarını yapmaya elverişli zemin buldular.

Hükümet ise hem politikaları

hem söylemleriyle patronlara müthiş bir destek sundu.

Cumhurbaşkanının salgın sırasında "üretim ve ihracatın sürekliliği en büyük önceliğimiz" açıklaması yaptığı bir ülkede, fabrikalarda ve işyerlerinde salgına rağmen üretimin tam gaz devam etmesine kim şaşırabilir.

Yine bir felaketi fırsat bilen ve hükümetin tutumundan cesaret alan patron sınıfıyla karşı karşıyayız...

Gelin, herkese #evdekal çağrılarının yapıldığı bir sırada fabrikalarda ve işyerlerinde neler oldu, patronlar işçi düşmanı hangi uygulamaları devreye soktu bir bakalım...

İŞSİZLİK, GELİR KAYBI VE YOKSULLAŞMA

Salgında gerçekte kaç kişinin işini FİLLEN kaybettiğini bilemeyeceğiz. Çünkü hükümet, bu dönemde yaptığı düzenlemelerle ücretsiz izin uygulaması getirdi, kısa çalışma ödeneğinden yararlanma koşullarını genişletti. Bu tür yollarla işsizliğin göstergelere yansımalarını engellemiş oldu.

İşsizlik nedir? Bir kimsenin ertesi gün çalışacağı işi olmaması ve gelirinin ya tamamını ya da çok büyük kısmını kaybetmesidir.

Salgında geniş kitleler bu iki durumla karşı karşıya kaldı. Yani fiilen milyonlarca kişi işsiz kaldı.

Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK)

verilerinde de önümüzdeki aylarda, bu durum tümüyle yansımaya da işsizliğin belli ölçüde yükselmeye başladığına tanık olacağız.

TÜİK, bu dönemde işsiz kalanların tümünü işsizden saymayacak ama artan işsizliğin bir sonucu olarak ciddi bir yoksullaşma dalgası ile karşılaşacağız.

Öte yandan normalleşme deniyor, normalleşmeyle birlikte salgın öncesi döneme dönmüş olmayacak. İşgücünden çekilenlerin, işsiz kalanların bildiğimiz bir toparlanma dönemiyle birlikte yeniden iş bulmaları ya da önceki dönemde olduğu gibi tam zamanlı işler bulmaları zorlaşacak. Emekçiler

açısından yeni ve zor bir gerçeklikle karşılaşmış olacağız. Yeni normal, patronların çıkarlarına göre şekillendirilmeye çalışılacak.

Emekçiler salgın döneminde ciddi gelir kaybına uğradılar. İşsiz kalanlar ücret gelirinden yoksun kalırken, işini koruyabilenlerin çoğu kısa çalışma ödeneği, ücretsiz izin ödeneği gibi gelirlerle idare etmek durumunda kaldı. Her iki ödeneği hak etme durumundaysa emekçiler gelirlerinin önemli bir kısmını kaybetti.

Yoksulluk Türkiye'de bir vakia idi. Salgın ile birlikte daha da derinleşti. İstanbul'da yaşayan dar gelirliler ile yapılan bir araştırma bu durumu ortaya koyuyor. Mayıs ayı sonunda yayımlanan araştırma, geliri 2.500 TL ve altında olanlarla belediyeye yardım başvurusu yapanlardan bir örnekleme yapıldı.

Sonuçlar çarpıcı... Bu örnekleme dahil olanların bir kısmının asgari ücretle çalışanlar olduğunu varsayabiliriz.

Hanelerin yüzde 90'ında tek kişi çalışıp gelir sağlıyor. Kredi kartı kullananların yüzde 57'sinin, kartında birikmiş borcu bulunuyor.

Yine bu hanelerin yüzde 93'ü, 1.000 TL ekstra bir harcama çıktığında bunu karşılayabilecek maddi güce sahip olmadığını söylüyor. Hepsinden daha önemlisi, bu kişilerin yüzde 54'ünün sigorta kaydı yok, yüzde 47'si ise düzenli bir gelire sahip değil.

İŞTEN ÇIKARMALAR

Salgın sırasında alınan idari kararlar nedeniyle başta hizmet sektöründe olmak üzere yaklaşık 150 bin civarında işyerinin faaliyetlerine geçici olarak son verildiği tahmin ediliyor. Geçici olarak kapanan işyerlerinde fatura önce çalışanlara kesildi. Patronlar yapabildikleri her durumda, önce işçileri kapı önüne koydu.

Şubat ayında resmi rakamlara göre 4,2 milyon işsiz olduğu açıklandı. Ancak aynı ayda, geniş tanımlı işsizlik yüzde 24,5 ve işsiz sayısı da aslında 8,5 milyon idi. Salgının etkisiyle bu işsiz sayısı yükseldi. Salgının etkilerini önümüzdeki aylarda açıklanacak verilerde göreceğiz.

Ama salgın sırasında özellikle, turizm-otelcilik, yeme-içme gibi işkollarında yani hizmet kolunda ciddi bir işten çıkarma dalgası yaşandı.

İmalat sanayinde ise üretimin devam ettiği işyerlerinde küçülme ve siparişlerin düşmesi gerekçesiyle işten çıkarmalar yapıldı. İşten çıkarmalarda tazminata hak kazanmamış, yeni işe girmiş çalışanlar öncelikle tercih edildi. Hükümetin "işsizlik yasaklanıyor" denilerek çıkardığı düzenlemeye rağmen işten çıkarmalar devam etti. Çünkü ne o düzenlemeye aslında hükümetin işten çıkarmayı engellemeye niyeti vardı ne de böyle bir kriz döneminde işten çıkarmaların yasaklanmasını patronlar isterdi...

YILLIK İZİN DAYATMALARI

Ülkemizde salgın öyle yaygın hale geldi ki, işçilerin toplu üretim yapmaya devam ettiği her işyeri büyük risk altına girdi. Vakaların tespit edildiği işyerlerinde, patronlar üretimi devam ettirmek için bin bir takla attı.

Öyle ki, sokağa çıkma yasaklarında patronlar özel izinlerle fabrikaları çalıştırdı. Hükümet ve yerel mülki amirler, pek çok istisna tanımlayarak fabrikaların açık kalması için ellerinden geleni yaptılar.

Ancak üretimin devam ettirilemediği durumlarda, patronlar tarafından işçilere yıllık izinlerini kullanma dayatmasında bulunuldu. Yıllık izinleri bu süreçte biten ya da yıllık izni olmayan işçiler ise gelecek yılki haklarından borçlandırıldı.

Üretimin devam ettiği bazı işyerlerinde ise kronik rahatsızlığı olan çalışanların bu durumu da görmezden gelinerek, idari izin yerine yıllık izinleri kullanıldı.

ESNEK ÇALIŞMA

Patronların krize karşı çalışma koşullarını rahatça ayarlayabilmeleri için esnek çalışmanın önünü açan bazı düzenlemeler yapıldı.

Hükümet, 2 ay olan telafi çalışma süresini 4 aya çıkardı. Evden çalışılması mümkün olan işlerde, özellikle beyaz yaka çalışanlar çoğunlukla evden çalışmaya başladılar. Evden ve uzaktan çalışma ile patron bir yandan büyük bir maliyet tasarrufu yaparken bir yandan da çalışanlar başı sonu belli olmayan bir mesai girdabına sokuldu. Evden çalışanlar uykuda oldukları süre dışında neredeyse tüm gün mesai yapmaya başladılar.

Öte yandan, salgın günlerinde yoğunluğu ve yükü artan bazı sektörler oldu. Online alışveriş şirketleri,

kargo-lojistik (PTT işçileri dahil), perakende satış (marketler), eczaneler, ecza depoları gibi... Bu işlerde çalışanlar içinse mesailer tam bir cehenneme döndü. Yoğunluk nedeniyle iş yükü müthiş artan çalışanlar, iş tanımında olmayan işlerde ve uzun saatler boyunca çalışmaya zorlandılar. Üstelik, virüs kapma riskiyle de karşı karşıya kaldılar.

Yasaları, yönetmelikleri: HEPSİ PATRON DOSTU

Salgın döneminde patron sınıfı sadece işyerlerinde 'kral' olmadı. Hükümet onların emrindeydi, meclis onların emrindeydi. Patronların 'paşa' gönlü ne isterse yaptılar, onların sipariş ettikleri kararları yıldırım hızıyla çıkardılar.

Covid – 19 salgını dönemi içinde AKP patronların sırtını sıvazlamak için bir dizi saldırıya imza attı. Bu saldırılar işçi sınıfının önemli kazanılmış haklarının bir kısmını askıya alırken bir kısmını ise tamamen yok etti.

Bunu yapma biçimleri de gerçekten şaşkınlık vericiydi. Sendikal haklar askıya alındı ama bunu yeni yasa çıkartarak yapmadılar! Çalışma Bakanlığı yapması gereken işi durdurunca, fiilen sendikalar çalışmaz, sendikal haklar kullanılamaz hale geldi. "İşten çıkarmayı yasakladıklarını" duyurdular, yandaş basına böyle cümlelerle haberler yazdırıldılar. Oysa tek yaptıkları patronlara işçiyi işten

çıkarmadan işsiz bırakma hakkı vermektir. Patron işten çıkarmak yerine, ücretsiz izine çıkarma konusunda geniş haklar elde etti. Böylece ihtiyaç duyduğunda yeniden çalıştıracağı şekilde işçiyi kapısının önünde tutarken ücret vermediği işçiyi tazminat ödemekten de kurtarıyordu. Hükümetin "çalışma yaşamında salgın önlemleri" tanımıyla uygulamaya koyduğu her şeyin ortak noktası da bu oldu: Fiili durumlar yaratırken, atılan tüm adımları "herkesin yararına" olarak sundular.

TELAFİ ÇALIŞMASI SÜRESİNİN UZATILMASI

Esnek çalışma biçimlerinden biri olan telafi çalışması 4857 sayılı İş Kanununda düzenleniyor. Telafi çalışması şu demek: Diyelim, zorunlu nedenlerle iş duruyor ya da normal çalışma sürelerinin önemli ölçüde altında çalışılması gerekiyor. "Siparişler yoğun, ücreti bile ödenmeyen fazla mesailerle işçiler haldır haldır çalışıyor ki, işler yetişsin" denilen dönemlerin aksine, böyleleri dönemlerde işletme, işçiyi iş bulamıyor. İşler hızlandığında daha fazla çalıştırdığı işçiyi fazla mesai ücretini bile vermemenin yollarını arayan patronlar, işler yavaşladığında da mümkünse işçiyi ücret vermemek istiyor.

Telafi çalışması bununla ilgili bulunmuş bir yol. İşçiyi "iş yok, ücretini veriyoruz ama git dinlen. İşler yoğunlaştığında bu zamanın karşılığında daha fazla çalıştıracağız seni ve ek ücret vermeden" diyor patron.

Kanuna göre zorunlu nedenlerle işin durması veya normal çalışma sürelerinin önemli ölçüde altında çalışılması durumunda en çok 2 ay uygulanan telafi çalışması korona virüs döneminde 4 aya çıkartıldı. Cumhurbaşkanlığına da 4 aya uzatılmış olan telafi çalışma süresini iki katına kadar çıkartma yetkisi verildi. Bu düzenleme geçici bir madde ile yapılmadı ve kalıcı olarak 4857 sayılı İş Kanunu'na girmiş bulunuyor. Böylece Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği (TOBB)'un özlemini kurduğu telafi çalışma süresi uzatılmış oldu.

Patronlar zaten uzun süredir bunu istiyorlardı. İşçiyi tam anlamıyla "babasını uşağı" olarak gören kapitalistler kendi çıkarları için bir yük olarak addettikleri çalışma düzenini her fırsatta biraz daha kuralızsız, biraz daha düzensiz hale getiriyorlar.

SENDİKAL HAKLARIN ASKIYA ALINMASI

Pandemi dönemi içerisinde sermayenin göz diktiği ilk yer sendikal alan oldu. Sendikal alan 6356 sayılı yasa ile düzenlenmektedir. AKP hükümetinin pandemi ile mücadele adı altında yürürlüğe koyduğu uygulamaların başında 6356 sayılı yasanın tanımladığı toplu sözleşme süreci ile ilgili yönetmelikleri askıya almak oldu. Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı'nın Çalışma Genel Müdürlüğü eliyle sendikal örgütlenmede yetki sürecini, grev prosedürünü ve toplu iş sözleşmesinde uyumsuzluk durumunda başvuru arbuluculuk ve hakeme başvuru yönetmeliğini, kendi adına yapılan işlevler bakımından askıya aldı. Böylece bir garabet durum ortaya çıktı; işçi sendikaya üye olabilir, fakat üye olduğu sendika yetkili sendika haline gelemiyor çünkü bakanlık çalışmalarını askıya aldığı için yetki belgesi göndermiyor. Pandemi öncesi yetki işlemlerini tamamlamış ve toplu iş sözleşmesi sürecine

girmiş olan ve toplu sözleşme müzakereleri devam eden işyerlerinde, toplu iş sözleşmesi uyumsuzluğu bakanlığa bildirildiği zaman askıya alınıyor, işçiler greve çıkamıyor. İşin tuhaf yanı AKP'nin bu saldırısına karşı HAK-İŞ, TÜRK-İŞ ve DİSK'in dişe dokunur bir direniş göstermemiş olması.

Konfederasyonlardaki ve sendikalarda ki bu sessizlikten cesaret alan AKP hükümeti 17 Nisan'da bir düzenleme daha yaptı. Bu düzenlemeye göre yetki tespitlerinin verilmesi, toplu iş sözleşmelerinin yapılması, toplu iş uyumsuzluklarının çözümü ile grev ve lokavta ilişkin süreler üç ay süreyle uzatıldı. Bu yasanın bir sürprizi de "Cumhurbaşkanı üç aylık sürenin sonunda bu süreyi yeniden üç aya kadar uzatmaya yetkilidir" denilmesiydi. Bu iki düzenlemeyle yetki süreci, toplu görüşme süreci, arbuluculuk ve grev süreci 3 ay askıya alınmış oldu. Fabrikalarda çalışmaya zorlanan işçilerin sendikal hakları fiilen elinden alındı.

ÜCRETSİZ İZİN DÜZENLEMESİ VE İŞTEN ÇIKARTMA YASAĞI YALANI

Pandemi döneminde işten çıkartma yasağı çokça konuşuldu. Bu aslında AKP'nin yalanlarından biri.

4857 sayılı iş kanununa geçici olarak eklenen bir madde ile iş ilişkisinin fesih edilmesini 3 ay süreyle engellediler, bu doğru. Ancak bir istisna ile birlikte. İş Kanununun 25'inci maddesinin birinci fıkrasının (II) numaralı bendinde yazan haller bu engelin istisnasıydı. Ahlak ve iyi niyet kurallarına aykırılığı düzenleyen bu bent çok geniş yorumlanması nedeniyle pandemi öncesi dönemde de işçilerin karşısına sıklıkla dikiliyordu. Bu bent pandemi öncesinde patronlar tarafından hoyratça kullanıldı: İşçilere savrulan "seni tazminatsız işten atarım" tehdidi tam olarak bu istismanın ifadesiydi. Pandemi döneminde de bu bent ile birçok işten çıkartma yapıldığı biliniyor.

İşten çıkarmaya üç ay yasak getiriyoruz ama işçi için "ahlak ve iyi niyet kurallarına aykırı davrandı" dersiniz, dilediğiniz gibi işten çıkarabilirsiniz.

Yine aynı düzenlemenin içerisinde işverene ücretsiz izne çıkartma yetkisi verildi. Yapılan düzenlemeye göre üç aylık süreyi geçmemek üzere işveren işçiyi tamamen veya kısmen ücretsiz izne gönderme imkânına sahip oldu.

Üstelik bu şekilde, ücretsiz izne gönderilen işçinin iş sözleşmesini haklı nedene dayanarak fesih hakkı da elinden alınmış oldu.

Yani patronlar işçilerine "3 ay git, gelme, ücretini de vermeyeceğiz" diyebiliyor. İşçi "böyle iş mi olur? Çoluk çocuk neyle geçineceğiz? O zaman ben başka iş bulurum. Bu koşullarda işten ayrılmak da hakkımdır" diyemiyor.

KISA ÇALIŞMA ÖDENEĞİ VE ÜCRETSİZ İZİN ÖDENEĞİ

Pandemi süreci içerisinde yapılan düzenlemeyle birlikte işverenlerin kısa çalışma ödeneği alabilmesi kolaylaştırıldı. Düzenlemeyle işverenlere uygunluk testi beklenmeksizin kısa çalışma ödeneğinden beyanları doğrultusunda yararlanma olanağı sağlandı.

Kısa Çalışma Ödeneği işsizlik sigortası fonundan veriliyor. Yani aslında işçilerin daha cebine bile girmeden kesilen paralarla oluşturulan işsizlik sigortası fonundan patronlar yararlanmış oluyor. İşsizlik sigortasından alınan ücret bir asgari ücretli için (en az) 1752 TL iken en yüksek 4381 TL olarak hesaplanmakta.

BAKANLIĞIN FAALİYETLERİ

Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanı Zehra Zümrüt Selçuk bir tablo yayınlarak pandemi sürecinde yapılan ödemeleri listeledi.

		Ödeme Yapılan Hane/Kişi	Miktar (TL)	Kişi/hane başına düşen miktar (TL)
Sosyal Destek	faz 1	2.111.254	2.111.254.000	1.000
	faz 2	2.316.010	2.316.010.000	1.000
	faz 3	1.013.287	1.013.287.000	1.000
Kısa Çalışma Ödeneği	Çalışan	3.050.854	4.855.413.106	1.591
Nakdi Ücret Desteği	Çalışan	878.614	441.169.757	502
İşsizlik Ödeneği	Kişi	591.894	730.894.637	1.235

Açıklanan tabloya göre; pandemi sürecinde emekçilere 11,5 Milyar TL destek sağlanmış durumda. Bakanın yaptığı açıklamaya göre 9,961,913 kişi veya hane bu desteklerden yararlanmakta, yani ortalama bir haneye 1,151 TL yardım yapılmış bulunuyor. Yukarıda anılan tablodan anlaşılacağı gibi yapılan yardımlar oldukça düşük. En yüksek ödemeyi kısa çalışma ödeneğinden yararlanan işçiler almış durumda. Bu grupta bulunan işçiler ortalama 1591 TL ücret alırken işsizlik ödeneğinden yararlananlar ortalama 1235 TL

almış durumdadır. Nakdi ücret desteği alanlar ise en düşük destek alan grupta. Nakdi ücret desteği alan işçiler ortalama 502 TL almış bulunuyorlar. Ekonomi Bakanı Berat Albayrak'ın 14 Mayıs'ta yaptığı bir açıklamaya göre "Ekonomik İstikrar Kalkınma Paketi" 240 Milyar TL'ye ulaşmış durumda. Buradan yapılan basit bir hesapla Aile, Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığının sağladığı sosyal destek 240 milyarın %4,79'u. Yani paranın %95'i patronlara giderken halka sadece %5'i reva görülmüştür.

SALGIN DÖNEMİNDE ÖZEL OKULLAR

Özel okul patronları kurtuldukları pek çok masraf için velilerden peşin para almıştı. Öğretmen maaşlarından da kurtulmanın yolunu buldular.

Birçok özel okul patronu "işverene ve işçiyi destek" denilerek ortaya atılan ve İşsizlik Fonu'ndan karşılanan "kısa çalışma ödeneği" için başvuruda bulundu. Evden eğitim-öğretim vermeye devam eden öğretmenlerden ise başvuru değerlendirme sürecinde arandıkları takdirde çalışmadıklarını söylemeleri istendi. Başvurusu kabul edilen özel okullarda sigorta primleri düşük gösterilerek çalıştırılan öğretmenler normal zamanda aldıkları ücretin çok altında bir ödemeyle karşılaştılar.

Ödenek başvurusundaki koşulları sağlamayan (çalışma süreleri ve prim ödeme şartları baz alınmıyor) özel okul patronları ise farklı yöntemlere yöneldi. Bazı özel okul patronları, online eğitim sürecinde ders içerikleri hazırlamaya ve canlı ders vermeye devam etmesine rağmen, azalan ders saatlerini bahane ederek

öğretmenlerin ücretlerinde kesintiye gitti. Bazıları ise eğitim-öğretimi devam ettirmeyeceğini söyleyerek öğretmenleri onayları olmadan ücretsiz izne çıkmaya zorladı. Aynı özel okulda çalışmalarına rağmen kimine tam maaş ödenirken, kimine kısmi ödeme yapılan, kimine ise hiç ödeme yapılmayan öğretmenler de oldu.

GİDERLERDEN KURTULURKEN ÜCRETLERİ İADE ETMEDİLER

Öğretmen cephesinde bu hak gasları yaşanırken, özel okul patronlarının süreçte birçok maliyetten kaçındığının altını çizmek gerekiyor. Bilindiği üzere özel okullarda öğrenci okutan veliler nakit, kredilendirme veya kredi kartına taksit gibi seçeneklerle kayıt gerçekleştiriyorlar. Öğrencilerden alınan servis, yemek, kırtasiye ücretleri de kayıt döneminde

taahsil ediliyor. Birçok veli eğitim-öğretim yılı başlamadan ödemeleri tamamlamış ya da tamamlamak üzere oluyorlar. Yüz yüze eğitim-öğretimin sona ermesiyle beraber veliler ücretini ödedikleri bu hizmetleri alamadığı gibi, ücret iadesi talepleri de reddediliyor. Daha fazla velinin ücret iadesi talebiyle karşı karşıya kalmamak içinse özel okullarda 15 Ağustos tarihinde yüz yüze telafi eğitimine başlanacağı duyuruldu. Diğer bir taraftan, okullarda örgün eğitim-öğretimin devam etmemesinden dolayı elektrik, su, fotokopi gibi gider kalemleri de sıfırlanmış durumda.

Özetle velilerden eğitim-öğretim için alınan ücretler eksiksiz olarak patronların cebine girerken okulların herhangi bir harcama gündemleri bulunmuyor. Bununla da yetinmeyip öğretmenlerin ücretlerine el koymak için türlü yollara başvurmaktan geri durmuyorlar.

Türkiye Komünist Partisi, maddi kaynakları üyelerinin ve dostlarının, dışından bütünden artırdıklarıyla partiye aidaat ve bağış verenlerin katkılarıyla oluşturuyor.
Türkiye Komünist Partisi'ne bağışlarınızla katkı koyabilirsiniz. Hesap numaralarımız şöyle:

T. HALK BANKASI
Kadıköy/İstanbul Şubesi
Şube kodu : 0140
Hesap no: 16000060
Türkiye Komünist Partisi IBAN:
TR960001200914000016000060

YAPI KREDİ BANKASI
Ümraniye Çarşı Şubesi
ŞUBE KODU : 1171
HESAP NO: 87854153
Türkiye Komünist Partisi IBAN:
TR490006701000000087854153

AKBANK
Bahariye Şubesi
Şube kodu : 0141
Hesap No : 0128702
Türkiye Komünist Partisi IBAN:
TR320004600141888000128702

Salgınla iyice görülür hale gelen sorun FATURALAR: USULSÜZLÜK DÜZEN OLMUŞ

Salgın döneminin ilk günlerinde gündeme gelen konu yüksek faturalar olmuştur. Elektrik, doğalgaz ve su gibi temel barınma hakkının doğal gerekleri için yüksek paralar ödeyen emekçiler için bu haksız yük iyice göze batar hale geldi. Bu konuda hükümetin attığı adımlarsa kesinlikle faturaları ödeyen halkı değil, paraları toplayan patronları ihya etmeye dönük oldu.

İnsanların temel ihtiyaçları patronların kâr kapısı haline geldi. Elektrik ve doğalgaz faturalarındaki artış bu gerçeği çarpıcı bir şekilde ortaya koyuyor. Biliyoruz ki; faturaların yüksek olmasının nedeni bir elin parmağını geçmeyecek sayıdaki sermaye grubunun çıkarımı gözetilen düzenlemeler. Bu düzenlemeler baştan aşağı usulsüzlük barındırıyor.

Faturalar, kullanım bedellerinin çok ötesinde rakamlara ulaşmış durumda. Vergiler, fon kesintileri, kayıp-kaçak bedelleri emekçilerin sırtına yüklenirken

kullanım bedelleri dağıtım şirketlerinin kârlarıyla şişiriliyor.

Kamu yatırımlarının üzerine çöreklenen dağıtım şirketleri, pandemi süresince usulsüz uygulamalarına yenilerini kattı. Enerji Piyasası Düzenleme Kurumu (EPDK), dağıtım şirketlerinin çıkarlarını savunurken emekçilerin taleplerine kulak tıkadı. EPDK, pandemi süresince yaptığı açıklamalarla şirketlerin sözcülüğünü yaptığı gibi, patronların hiçbir isteğini ikiletmeyen AKP iktidarının meseleye yaklaşımını bir kez daha ortaya koydu.

PANDEMİ DAĞITIM ŞİRKETLERİNİ DURDURMADI: GAZ VE ELEKTRİK KESİNTİLERİ

Dağıtım şirketleri, pandemi öncesi borçları bahane ederek birçok yerde gaz ve elektrik kesti. Başkentgaz Ankara'da kapalı işletmelerde gaz kesintisi yaptı, faturaların ödenmediği süre boyunca borçlara faiz işletti.

ENERJİSA'DAN USULSÜZ FATURA KESİMİ

Ankara'da elektrik dağıtım ve satışını Enerjisa gerçekleştiriyor. Salgın süresince sayaç okumaya devam eden şirket, abonelerine 40 gün üzeri faturalandırma yaptı.

Enerjisa'nın benimsediği usulsüzlük yolu aslında uzun süredir şirketlerin elinin altında duruyor. Doğalgaz Piyasası Dağıtım ve Müşteri Hizmetleri Yönetmeliği'ne göre faturaların en az 25 en fazla 35 günlük olarak kesilmesi gerekiyor. Birçok dağıtım şirketinin özellikle tüketimin arttığı dönemlerde yüksek fatura algısına karşı 30 gün altında, tüketimin azaldığı aylarda ise 30 günün üzerinde faturalandırma yapıldığı biliniyor. EPDK bu usulsüzlüğe göz yumuyor.

Pandemi sürecinde ise bu tür usulsüzlükler arttı. 35 gün üzeri kesilen faturalarla ilgili Enerjisa ile

ilgili herhangi bir işlem başlatılmadı.

Aynı şekilde faturalandırma yapan İGDAŞ hakkında ise soruşturma başlatıldı. İstanbul Büyükşehir Belediyesi'nin iştiraki olan İGDAŞ hakkında açılan soruşturmanın gerekçesi, 35 gün üzerinde faturalandırma yapılması. EPDK Başkanı bu faturaların usulsüz olduğunu ve ödenmemesi gerektiğini açıkladı. EPDK'nın soruşturma başlatması üzerine İGDAŞ faturaları yeniden düzenleyeceğini açıkladı. AKP medyası, İGDAŞ soruşturmasını fırsat bilerek, faturaların yüksekliğini usulsüz fatura kesilmesi olarak yansıttı. İGDAŞ'a soruşturma açan EPDK aynı usulsüzlüğü yapan Enerjisa'ya göz yumdu. İstanbul'da faturalar yeniden düzenlenirken Enerjisa aboneleri yüksek faturaları ödemek zorunda kaldı.

FATURA ERTELEME: AKP'NİN LAF KALABALIĞI

26 Mart tarihli Resmî Gazete'de yayımlanan torba kanun kapsamında yapılan bir düzenlemeyle faturalarının ertelenmesinin ve erteleme durumunda oluşacak gecikme faizlerinin Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı tarafından karşılanmasının yolu açılmıştı. Yasal düzenlemenin akabinde yandaş medyada faturaların ertelenmesine dair haberler dolaşmaya

başlamıştı.

Düzenlemenin ardından EPDK açıkladığı bir kararla salgın nedeniyle sayaç okumasının riskli olduğu bölgelerde elektriğin perakende satışı ve doğalgaz dağıtım şirketleri için kıyasen fatura düzenlenmesinin önünü açmış, erteleme bir yana şirketlere oturdukları yerden fatura kesmesine olanak sağlamıştı.

FATURALAR NEDEN YÜKSEK?

Özellikle elektrik faturaları esas olarak üretim şirketi, iletim şirketi, dağıtım şirketi ve perakende satış şirketinin kârları ve vergilerden oluşuyor. Bir eve gelen ortalama 100 liralık bir faturada yaklaşık olarak 50 lira tüketim bedeli, 30 lira dağıtım bedeli, 20 lira ise vergi tutarı olduğu söylenebilir. Salgın süresince evlerde elektrik, su ve doğalgaz tüketimi arttı. Tüketimin artması sadece

tüketim bedelini değil, dağıtım bedelleri ve bununla birlikte vergilerde de artış demek oldu.

Pandemi döneminde dağıtım şirketleri, sayaç okumanın riskli olduğunu gerekçe göstererek abonelerine neredeyse 1,5 aylık faturalar gönderdi. Faturaların ertelenmesini bekleyen emekçiler yüksek faturalarla karşılaştı.

SALGIN FIRSATÇILIĞI: KIYAS FATURA

EPDK, yaptığı düzenlemeyle salgın süresince dağıtım şirketlerinin sayaç okumadan faturalandırma yapmasının önünü açtı. Yapılan düzenlemeyle geçmiş yılların tüketim ortalaması alınarak faturalandırma yapılmasına izin verildi. Böylece son iki yılın tüketim ortalaması faturalara yansıtıldı. Pandemi süresince

özellikle kapanan küçük işletmelerin, evlerini boşaltan öğrencilerin itirazlarına rağmen dağıtım şirketleri kıyas fatura düzenledi. Bu düzen işsiz bırakılıp yoksulluğa terk edilen, salgın koşullarında yaşam mücadelesi veren emekçilere kullanmadığı elektriğin, doğalgazın bedelini ödetmek için düzenlemeler yaptı.

SOKAĞA ÇIKMA YASAĞINDA 65 YAŞINDAKİLERİ FATURA ÖDEMENE ÇAĞIRDILAR

İzmirGaz internet sitesinde yayımladığı duyuruda yalnızca pazar günleri dışarı çıkmalarına izin verilen 65 yaş ve üstü kişileri fatura ödemeye davet etti. İzmirGaz'ın mesajında, saat 12.00'den 18.00'e kadar tüm abone merkezlerinin açık olacağı duyuruldu.

BAŞKENTGAZ'A FATURA BEDELLERİ YETMEDİ

Dağıtım şirketleri kullanım bedelleri dışında hizmet bedelleri altında da ek bedeller talep ediyor. Daha önce kart dolun makinelerinden hizmet bedeli alan

Başkentgaz, pandemi sürecinde de fırsatçılığa devam etti. Doğalgaz dolun işlemlerinin 10 TL karşılığında kapıda yapılacağını duyurdu.

Başkentgaz gaz dolun makinelerinden dolun işlemi başına 2,5 TL almaya devam ediyor.

Şirket salgının başladığı günlerde abonelerine gaz kesme ihbarı göndermiş, yurttaşların tepkisiyle karşılaşmıştı. Başkentgaz 2013 yılında özelleştirilerek Torunlar GYO'ya satılmıştı.

DAĞITIM ŞİRKETLERİNİN ENSESİNDEYİZ!

Elektrik, su ve doğalgaz faturaları artık ödeyemeyeceğimiz bedellere ulaştı.

Doymak bilmeyen dağıtım şirketleri kullanım bedellerinin yanına birçok kaleme ekleyerek faturaları şişiriyorlar.

Salgın dönemi bize gösterdi ki elektrik, su ve doğalgaz sermaye kuruluşlarının kâr kapısı olarak görülüyor.

Bırakın halkın yararına düzenleme yapmayı dağıtım şirketlerinin pervasızlığı ile karşı karşıya kaldık bu süre boyunca.

Birçok dağıtım şirketinin usulsüz fatura düzenlediği ortaya çıkıyor. Çağırınız bu pervasızlığa dur demek için.

Dağıtım şirketlerinin usulsüzlüklerine karşı ancak hep birlikte yanıt verebiliriz. İtiraz etmedikçe daha fazla usulsüzlüğe karşılaşıyoruz.

Usulsüz olduğunu düşündüğünüz faturaları paylaşalım ve dağıtım şirketlerini ifşa edelim.

Biliyoruz ki birlikte mücadele edersek zamları geri alabiliriz, usulsüzlükleri ortaya çıkarabiliriz, dağıtım şirketlerine dur diyebiliriz.

Patronların Ensesindeyiz dayanışma, haberleşme ve mücadele ağı fatura soğgununa karşı dayanışmaya çağırıyor.

Fatura Usulsüzlükleri İhbar Hattı:
faturaihbar@patronlarinensesindeyiz.org

PATRONLARIN ENSESİNDEYİZ

pensendeyiz FKabuletmiyoruz

EPDK ŞİRKETLERE ÇALIŞIYOR

EPDK'nın yaptığı düzenlemeler neticesinde son birkaç yılda elektriğin yüzde yetmiş, doğalgaza ise yüzde altmıştan fazla zam gelmişti.

Şirketlerin kârları ve yüksek vergiler nedeniyle tüketim bedelinin iki katı gelen faturalar da EPDK'nın eseri.

Ayrıca EPDK'nın doğru bulduğu faturalar yüzünden 2019 yılında 3 milyondan fazla yurttaşın elektriği, 1 milyondan fazla yurttaşın doğalgazı borcundan dolayı kesildi. EPDK'nın fiilen açma kapama yapılmasına da yurttaşlar faturalarını

ödeyemediğinde bir sonraki ay açma kapama bedeli alınmasına ses çıkarmadığı, elektrik birim fiyatı onayladığı tarifeden yüksek olacak şekilde fatura kesen dağıtım şirketlerine göz yumduğu biliniyor.

EPDK'nın sermaye gruplarının çıkarlarını gözetmeyen herhangi bir düzenleme yapması neredeyse olanaksız. Enerji sektörü birkaç sermaye grubunun çıkarlarına teslim edilmiş durumda. EPDK salgın süresince dağıtım şirketlerinin sözcülüğünü yapmaya devam etti.

SAMANALTI / Saif Munzur

